

HALMASHAURI YA WILAYA YA MKALAMA

MTIHANI WA KUFUNGA MUHULA WA KWANZA: MEI 2025

HISTORIA YA TANZANIA NA MAADILI

MUONGOZO WA USAHIHISHAJI

SEHEMU A (Alama 15)

1.

i	ii	iii	iv	v	iv	vii	viii	ix	x
A	A	C	D	B	C	D	C	B	A

Alama 10 =1@

2.

Orodha A	i	ii	iii	iv	v
Orodha B	E	B	H	I	C

Alama 5 =1@

SEHEMU B (Alama 70)

3. Mwanafunzi abainishe matendo yoyote matano ya kimaadili anayotenda au kutendewa.

- i. Kuwasaidia wenyе uhitaji, mfano kwenye masomo
- ii. Kushirikiana katika kazi na masomo
- iii. Kuhimiza kazi na utii wa sheria za shule
- iv. Kuimarisha uhusiano mwema
- v. Kuwaheshimu wenzangu

Alama 10 = 2@

4. Mwanafunzi aeleze njia 5 za kutunza urithi wa jamii za kitanzania

- a. Kutoa elimu
  - b. Njia ya masimulizi
  - c. Kuhifadhi kwa maandishi
  - d. Maonesho ya utamaduni
  - e. Sherehe za kiutamaduni
- Kuanzisha makumbusho na vituo vya utamaduni

- Kulinda maeneo ya historia na utamaduni
- Kurekodi mila na desturi
- Kuanzisha maktaba za kijamii
- Kuwezesha kufanyika kwa tafiti za kihistoria na utamaduni
- Kuhifadhi vitu na nyaraka katika makumbusho na makavazi.

Alama 10=2@

5. Sababu za viongozi kupinga vitendo vya rushwa ni kutokana na madhara ya hiyo rushwa kwa urithi wa Taifa, hoja 5

- i. Kushuka Kwa wa huduma na viwango vya utendaji kazi
- ii. Kushuka Kwa imani ya wananchi kwa serikali au taasisi husika
- iii. Kushuka Kwa heshima na na hadhi ya taasisi
- iv. Kushuka Kwa tija na ufanisi wa taasisi
- v. Matumizi mabaya ya rasilimali za umma au taasisi
  - Kushtakiwa kwa mujibu wa wa sheria za nchi
  - Kulazimika kufidia gharama
  - Kukwama kwa miradi ya maendeleo

Alama 10 = 2@

6. Mwanafunzi afafanue malengo matano (5) ya ujenzi wa maadili katika jamii za asili ya kitanzania

- i. Kuenzi na kuhimiza tabia njema
  - ii. Kuhimiza jamii kufanya kazi kwa bidii
  - iii. Kuhimiza malezi bora katika jamii
  - iv. Kuhimiza ushirikiano
  - v. Kuhimiza tabia ya kuheshimu na kujali utu wa mtu mwingine
- ✓ Kuhimiza usawa katika uzalishaji, mgawanyo na umiliki wa rasilimali

Alama 10 =2@

7. Mtahiniwa abainishe sifa 5 zilizotumika kumpata kiongozi wa jamii ya kibantu

- i. Kuwa na ujuzi wa uganga
- ii. Ushujaa unaotokana na kushinda vita ya ukoo aliyoshiriki
- iii. Kuwa na hekima na busara
- iv. Awe amepigana na kumshinda kwa kumuua mnyama mkali mfano simba
- v. Awe na uwezo wa kutambua mema na mabaya.

Alama 10 =2@

8. Mtahiniwa ataelezea umuhimu wa maadili kwa kutoa hoja tano (5)

- i. Kutambulisha utu

- ii. Kuleta maendeleo
- iii. Kujenga amani
- iv. Kupunguza uhalifu na kuimarisha utii wa sheria
- v. Upatikanaji wa haki, usalama na furaha katika jamii
  - ✓ Kujenga heshima na uaminifu mionganini mwa watu
  - ✓ Kujenga uhusiano mionganini mwa watu na mazingira yao
  - ✓ Kukuza na kuendeleza uhusiano wa karibu mionganini mwa watu.

Alama 10 = 2@

9. Hoja tano (5) zinazoelezea umuhimu wa urithi wa kihistoria

- i. Kuonesha historia na utambulisho
- ii. Kuongeza shughuli za uthali na fedha
- iii. Kutunza utamaduni
- iv. Kudumisha mila na desturi
- v. Kukuza ushirikiano na Umoja
  - Kutoa elimu na maarifa
  - Kukuza uthali wa kiutamaduni

Alama 10=2@

SEHEMU C (Alama 15)

10. Mtahiniwa aandike insha yenye hoja tano (5) kwa kuzingatia Muundo wa uandishi wa insha.

UTANGULIZI: Mwanafunzi afafanue dhana ya maadili na urithi: **Alama 1.5**

KINI: Hoja 5 **Alama 12.5 = 2.5@**

- Kutii sheria
- Kupanga na kutekeleza mipango ya uhifadhi wa maeneo ya kihistoria na maliasili
- Kujifunza maadili na kutembelea maeneo yenye urithi wa kitanzania
- Kuhamasisha na kushirikisha jamii katika kuhifadhi maadili na urithi wa Taifa
- Kufuata mafundisho ya dini

HITIMISHO: Mtahiniwa atahitimisha swali la 10 kwa kutoa ushauri au mapendekezo. Maelezo ya kufunga swali yaye yanasadifu maudhui iliyojadiliwa katika swali hili. **Alama 1**